

УДК 330.1:338.242

Сидоров О. А.

ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»

РОЛЬ ОСВІТИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Обґрунтовано актуальність дослідження питань, пов'язаних з освітою, під час забезпечення економічної безпеки на державному рівні. Досліджено основні погляди науковців на сутність поняття «економічна безпека держави» та виокремлено його ключові характеристики. Розглянуто складники економічної безпеки держави. Виокремлено освітній аспект економічної безпеки держави, що дало змогу розкрити змістовне навантаження поняття «освітня безпека» та сформувати його авторське визначення.

Ключові слова: економічна безпека, загроза, небезпека, стійкість, розвиток, складники економічної безпеки, освітня безпека.

Постановка проблеми. На сучасному етапі національне господарство України вимушене функціонувати у складних та непередбачуваних умовах політичної, соціально-економічної та фінансової нестабільності, які виступають генераторами внутрішніх та зовнішніх проблем, що перешкоджають гармонійному та динамічному його розвитку. Саме наявність внутрішніх та зовнішніх проблем, які формують множини загроз розвитку національного господарства, викликає необхідність приділення підвищеної уваги забезпеченню економічної безпеки.

При цьому, як справедливо зазначено в роботі І. Мусієнко, «сьогодні, як ніколи, загострюється надзвичайно важливе питання ролі освітньої безпеки у політичній та правовій концептуалізації національних інтересів України, що є одним із найважливіших національних пріоритетів і вимагає посиленої уваги представників владних структур, громадських та політичних рухів, науковців, широких кіл громадськості» [1, с. 130].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням поняття економічної безпеки займалися такі науковці, як А. Архипова, А. Нестеренко, Л. Большакова, А. Чімітова, Е. Микульчинова, О. Лазарева, Г. Пастернак-Таранушенко, Є. Олейников, В. Сенчагов, І. Богданов, О. Белов, А. Іларіонов, Я. Жаліло, М. Пендюра, О. Власюк, Д. Буркальцева, В. Мунтіян, С. Покропивний, В. Шликов, М. Бендіков, О. Бандурка, В. Духов, К. Петрова, І. Черняков, С. Афонцев, В. Гончарова, А. Ревенко, А. Степаненко, М. Герасимов, Т. Кочергіна, О. Новикова, Р. Покотіленко, Є. Крихтіна, В. Тарасевич тощо. Вони досліджували його етимологію, змістовне навантаження, проводили систематизацію поглядів на сутність економічної безпеки.

Щодо вивчення ролі освіти у забезпеченні національних інтересів, зокрема як ключового чинника забезпечення сталого розвитку національного господарства, то цій науковій проблемі приділяли увагу С. Шаховцева, Б. Данилишин, В. Куценко, О. Пометун, А. Садовенко, Л. Масловська, В. Середя, Т. Тимочко тощо.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на пильну увагу науковців до вивчення сутності поняття «економічна безпека», підходи до її визначення, запропоновані науковцями, далеко не завжди охоплюють всю його багатогранність. Крім того, якщо роль освіти як чинника сталого розвитку має високий ступінь вивченості, то освітньому аспекту економічної безпеки, на жаль, приділяється недостатньо уваги. Зокрема, згідно з Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України»

№ 1277 від 29.10.2013 [2], єдиним показником, пов'язаним з освітою, який використовується у процесі розрахунку економічної безпеки держави, є обсяг видатків зведеного бюджету на освіту у % до ВВП. Це, на наш погляд, не дає змоги адекватно оцінити освітню безпеку держави.

Метою статті є виокремлення характеристик економічної безпеки на державному рівні та дослідження її основних складників, а також виділення освітнього аспекту економічної безпеки держави.

Виклад основного матеріалу. Згідно із законодавчо закріпленим трактуванням сутності цього поняття, економічна безпека – це стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечувати високу конкурентоспроможність у світовому економічному середовищі і характеризує здатність національної економіки до сталого та збалансованого зростання [2].

Тобто в Методичних рекомендаціях щодо розрахунку рівня економічної безпеки України акцентується увага на таких її характеристиках, як стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечення конкурентоспроможності національної економіки у зовнішньому економічному середовищі, її здатність до сталого та збалансованого зростання.

Водночас ці характеристики не повною мірою відбивають весь спектр характеристик поняття «економічна безпека». На основі систематизації досліджень науковців нами було встановлено вичерпний перелік характеристик, що використовуються вченими у процесі визначення сутності цього поняття.

Такими характеристиками є: забезпечення стійкого зростання; виживання системи; задоволення потреб; захист інтересів; ефективне управління; забезпечення розвитку; зміцнення потенціалу; подолання загроз, стійкість до них; стабільне функціонування; збереження існуючого статусу; максимізація віддачі; спроможність до самовідтворення; протистояння впливу чинників; забезпечення конкурентоспроможності; захищеність від небезпек та їх джерел.

У таблиці 1 наведені характеристики поняття «економічна безпека» із зазначенням науковців, що робили акцент на цих характеристиках.

У роботах 17 науковців серед 34 учених, чії праці підлягали дослідженню, робиться акцент на тому, що економічна безпека передбачає подолання загроз, протидію їм або стійкість до них. Такими вченими є А. Чімітова, Е. Микульчинова, Є. Олейников, В. Сенчагов, О. Белов, Д. Буркальцева, В. Мунтіян, С. Покропивний, В. Шликов, М. Бендіков, С. Афонцев, В. Гончарова, А. Ревенко, О. Новикова, Р. Покотіленко, Є. Крихтіна та В. Тарасевич. Частка цих науковців у загальній кількості становить 0,5.

У роботах 15 науковців серед 34 учених, чиї праці підлягали дослідженню, робиться акцент на тому, що економічна безпека сприяє забезпеченню розвитку держави. Такими вченими є А. Чімітова, Е. Микульчинова, О. Лазарева, Г. Пастернак-Таранушенко, Є. Олейников, В. Сенчагов, І. Богданов, Д. Буркальцева, В. Мунтіян, С. Покропивний, О. Бандурка, В. Духов, К. Петрова, І. Черняков, В. Тарасевич. Частка цих науковців у загальній кількості становить 0,441.

У роботах 12 науковців серед 34 учених, чиї праці підлягали дослідженню, робиться акцент на тому, що економічна безпека покликана захищати інтереси (національні, суспільні, особистісні тощо). Такими вченими є А. Архипова, А. Нестеренко, Л. Большакова, А. Чімітова, Е. Микульчинова, Є. Олейников, В. Сенчагов, М. Пендюра, О. Новикова, Р. Покотіленко, Є. Крихтіна, В. Тарасевич. Частка цих науковців у загальній кількості становить 0,353.

Серед 34 науковців, праці яких підлягали вивченню, 8 учених акцентують увагу на тому, що економічна безпека покликана забезпечити захищеність від небезпек та їхніх джерел.

Такими науковцями є В. Шликов, О. Бандурка, В. Духов, К. Петрова, І. Черняков, С. Афонцев, В. Гончарова, А. Ревенко. Частка цих науковців у загальній кількості становить 0,235.

Серед 34 науковців, праці яких підлягали вивченню, 7 учених, а саме А. Архипова, А. Нестеренко, Л. Большакова, А. Чімітова, Е. Микульчинова, О. Лазарева, Г. Пастернак-Таранушенко, у своїх дослідженнях акцентують увагу на тому, що економічна безпека покликана забезпечити стійке економічне зростання. Частка цих науковців у загальній кількості становить 0,206.

По 5 учених із 34 акцентували увагу на таких характеристиках економічної безпеки, як задоволення потреб (А. Архипова, А. Нестеренко, Л. Большакова, О. Белов, М. Пендюра) або забезпечення стабільного функціонування (Є. Олейников, В. Сенчагов, С. Покропивний, А. Степаненко, М. Герасимов). Частка цих науковців у загальній кількості становить 0,147.

На забезпеченні економічною безпекою ефективного управління економікою акцентують увагу 3 науковці з 34 (А. Архипова, А. Нестеренко,

Таблиця 1

Характеристики поняття «економічна безпека»

	Забезпечення стійкого зростання	Вживання системи	Задоволення потреб	Захист інтересів	Ефективне управління	Забезпечення розвитку	Зміцнення потенціалу	Подолання загроз, стійкості до них	Стабільне функціонування	Збереження існуючого статусу	Максимізація віддачі	Спроможність до самовідтворення	Протистояння впливу чинників	Забезпечення конкурентоспроможності	Захищеність від небезпек та їх джерел
А. Архипова, А. Нестеренко, Л. Большакова	+		+	+	+										
А. Чімітова, Е. Микульчинова	+			+		+		+							
О. Лазарева, Г. Пастернак-Таранушенко	+					+									
Є. Олейников, В. Сенчагов				+		+	+	+	+						
І. Богданов						+				+					
О. Белов			+					+							
А. Іларіонов											+				
Я. Жаліло			+									+	+	+	
М. Пендюра				+											
О. Власюк		+													
Д. Буркальцева, В. Мунтіян						+		+							
С. Покропивний						+		+	+						
В. Шликов								+							+
М. Бездіков								+							
О. Бандурка, В. Духов, К. Петрова, І. Черняков						+									+
С. Афонцев, В. Гончарова, А. Ревенко								+							+
А. Степаненко, М. Герасимов									+						
Т. Кочергіна											+				
О. Новикова, Р. Покотіленко, Є. Крихтіна				+				+							
В. Тарасевич				+		+		+							

Джерело: побудовано автором

Л. Большакова). Частка цих науковців у загальній кількості становить 0,087.

По 2 вчених із 34 акцентували увагу на таких характеристиках економічної безпеки, як зміцнення потенціалу (Є. Олейников, В. Сенчагов) та спроможність до самовідтворення (Я. Жаліло, Т. Кочергіна). Частка цих науковців у загальній кількості становить 0,059.

Всі інші характеристики зазначаються в роботах 1 науковця із 34: виживання системи як характеристику економічної безпеки відзначає О. Власюк, збереження існуючого статусу – І. Богданов, максимізацію віддачі – А. Іларіонов, протистояння впливу чинників та забезпечення конкурентоспроможності – Я. Жаліло. Частка цих науковців в загальній кількості становить 0,029.

Зважаючи на частку науковців, які відзначали ту чи іншу характеристику економічної безпеки, нами пропонується виокремити ключові характеристики цього поняття, а саме характеристики, які відзначені в роботах понад 20% науковців. До таких характеристик економічної безпеки відносяться: подолання загроз та стійкість до них, забезпечення розвитку, захист інтересів, захищеність від небезпек або їх джерел та забезпечення економічного зростання.

Розглянемо позиції науковців щодо виокремлення складників економічної безпеки.

У своїх роботах [3, с. 23–24] Р. Дацків розрізняє зовнішню та внутрішню економічну безпеку. При цьому зовнішня економічна безпека відбиває можливість протистояти загрозам, які породжує зовнішнє навколишнє середовище держави, тоді як внутрішня відображає розвиток економічно-оборонного потенціалу.

Інші науковці дещо конкретизують складники економічної безпеки. Зокрема, такі вчені, як З. Варналій, П. Мельник, Л. Тарангул серед складників економічної безпеки виокремлюють зовнішньоекономічну, енергетичну, фінансову, продовольчу, соціальну, трудову та науково-технологічну безпеку [4].

Г. Пастернак-Таранушенко серед складників економічної безпеки виділяє демографічну, екологічну, харчову, ресурсну, прісноводну, енергетичну, цінову, фінансово-грошову, політичну, соціальну, кримінальну, медичну безпеку [5, с. 28].

Науковці В. Геєць, М. Кизим, Т. Клебанова виокремлюють у складі економічної зовнішньоекономічну, енергетичну, фінансову, продовольчу, соціальну, демографічну, екологічну та інноваційно-технологічну безпеку [6].

В. Мунтіян розрізняє ресурсно-сировинну безпеку, енергетичну, фінансову, воєнно-економічну, інформаційну, технологічну, продовольчу, соціальну, демографічну, екологічну безпеку та тіньову економіку [7].

В. Шлемко та І. Бінько виокремлюють такі складники економічної безпеки, як зовнішньоекономічна, сировинно-ресурсна, енергетична, фінансова, воєнно-економічна, технологічна, продовольча, соціальна, демографічна, екологічна безпека [8].

На думку О. Баженової, основними структурними елементами економічної безпеки, які доцільно застосовувати для аналізу економічної безпеки України, є сировинно-ресурсна безпека, енергетична безпека, фінансова безпека, соціальна безпека, інноваційно-технологічна безпека, продовольча безпека, зовнішньоекономічна безпека [9, с. 54].

Т. Васильців виокремлює зовнішньоекономічну, енергетичну, фінансову, технологічну, продовольчу, соціальну, демографічну, екологічну та інноваційну безпеку [10].

М. Єрмошенко до економічної безпеки відносить лише фінансову, внутрішньоекономічну та зовнішньоекономічну безпеку [11, с. 30].

З огляду на суттєві розбіжності думок науковців, вважаємо за доцільне зупинитися на переліку складників економічної безпеки, що закріплені законодавчо в «Методичних рекомендаціях щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» (таблиця 2).

Таблиця 2

Складники економічної безпеки згідно з «Методичними рекомендаціями щодо розрахунку рівня економічної безпеки України»

Складник	Опис складника економічної безпеки
виробнича безпека	стан виробничої сфери країни, за якого забезпечується максимально ефективне використання наявних виробничих потужностей у країні, їх модернізація та розширене відтворення, зростання рівня інноваційності виробництва та підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки
демографічна безпека	стан захищеності держави, суспільства та ринку праці від демографічних загроз, за якого забезпечується розвиток України з урахуванням сукупності збалансованих демографічних інтересів держави, суспільства й особистості відповідно до конституційних прав громадян України
енергетична безпека	стан економіки, що сприяє ефективному використанню енергетичних ресурсів країни, наявності на енергетичному ринку достатньої кількості виробників та постачальників енергії, а також доступності, диференційованості та екологічності енергетичних ресурсів
зовнішньоекономічна безпека	стан відповідності зовнішньоекономічної діяльності національним економічним інтересам, що забезпечує мінімізацію збитків держави від дії негативних зовнішніх економічних чинників та створення сприятливих умов для розвитку економіки завдяки її активній участі у світовому розподілі праці
інвестиційно-інноваційна безпека	стан економічного середовища у державі, що стимулює вітчизняних та іноземних інвесторів вкладати кошти в розширення виробництва в країні, сприяє розвитку високотехнологічного виробництва, інтеграції науково-дослідної та виробничої сфери з метою зростання ефективності, поглиблення спеціалізації національної економіки на створенні продукції з високою часткою доданої вартості
макроекономічна безпека	стан економіки, за якого досягається збалансованість макроекономічних відтворювальних пропорцій
продовольча безпека	стан виробництва продуктів харчування в країні, що здатний повною мірою забезпечити потреби кожного члена суспільства в продовольстві належної якості за умови його збалансованості та доступності для кожного члена суспільства
соціальна безпека	стан розвитку держави, за якого держава здатна забезпечити гідний і якісний рівень життя населення незалежно від віку, статі, рівня доходів, сприяти розвитку людського капіталу як найважливішого складника економічного потенціалу країни
фінансова безпека	стан фінансової системи країни, за якого створюються необхідні фінансові умови для стабільного соціально-економічного розвитку країни, забезпечується її стійкість до фінансових шоків та дисбалансів, створюються умови для збереження цілісності та єдності фінансової системи країни

Джерело: побудовано на основі джерела [2]

Останнім часом науковці дедалі більше акцентують увагу на ролі освіти з позиції створення сприятливих умов для розвитку національного господарства. Це пов'язане зі зміною парадигми розвитку на користь постіндустріальної економіки або економіки знань.

І. Мусієнко зазначає, що в економічно розвинених країнах освіта є рівноправною з матеріальним виробництвом галуззю економіки, яка робить істотний внесок у збільшення національного доходу та багатства суспільства. Таким чином, освіта перетворюється на визначальний чинник соціальної стабільності суспільства, національної та економічної безпеки держави, оскільки освіченість нації у широкому контексті – це джерело її саморозвитку, основа консолідації суспільства та національної стійкості [1, с. 129–130].

Розвиток освітньої системи в напрямі гарантування та забезпечення національних інтересів визначається дією таких чинників, як поява та розширення сфери впливу міжнародних організацій; абсолютизація значення ринкових відносин і поширення їх у тому числі й на сфері освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення тощо; збереження глибокого розриву в рівні соціально-економічного розвитку між індустріальними країнами і країнами, що розвиваються; прагнення національних і урядових організацій до створення горизонтальних, а не ієрархічних організаційних структур; актуальність вирішення на наднаціональному рівні глобальних екологічних проблем.

З огляду на визначальну роль освіти в сучасному національному господарстві варто розглянути освітній аспект економічної безпеки держави за її складниками (рис. 1).

Як видно з рис. 1, освіта прямо впливає на рівень соціальної безпеки, забезпечуючи населення гідним якісним рівнем життя та сприяючи розвитку людського капіталу. Крім того, освіта чинить опосередкований вплив на інші складники безпеки через систему підготовки та перепідготовки кадрів відповідної кваліфікації, які використовуються в різних видах діяльності, підвищуючи ефективність їх здійснення, виконання найпрогресивніших завдань їхнього розвитку, стимулювання виробництва вітчизняними підприємствами окремих видів товарів високої якості, формування сприятливих пропорцій у їх виробництві, а також через підготовку потребуваних фахівців, які матимуть достатній рівень доходів, що сприятиме покращенню демографічної ситуації в країні, припиненню відтоку фахівців за кордон, а також покращенню пропорцій між споживанням та заощадженням.

Висновки і пропозиції. Таким чином, нами було вивчено характеристики поняття «економічна безпека держави» та виділено ключові його характеристики, до складу яких варто віднести подолання загроз та стійкість до них, забезпечення розвитку, захист інтересів, захищеність від небезпек або їх джерел та забезпечення еконо-

Складник	Забезпечення економічної безпеки
Виробнича безпека	Здатність освіти задовольнити потреби виробництва в кваліфікованій робочій силі для зростання його ефективності
Демографічна безпека	Забезпеченість населення завдяки кваліфікації, набутій у закладах освіти, стабільним рівнем доходів, достатнім для підтримки життєдіяльності, зменшення смертності та стимулювання народжуваності
Енергетична безпека	Здатність освіти задовольнити потреби енергетики у прогресивних фахівцях, використання праці яких допоможе вирішити найбільш пріоритетні завдання в енергетиці
Зовнішньоекономічна безпека	Мінімізація втрат держави, пов'язаних зі студентською та робочою міграцією громадян країни; забезпечення кваліфікованими фахівцями вітчизняних виробників продукції
Інноваційно-інвестиційна безпека	Забезпеченість економіки кадрами достатньої кваліфікації для впровадження інновацій, обґрунтування та реалізації складних інвестиційних проектів
Макроекономічна безпека	Здатність освіти через систему підготовки та перепідготовки кадрів до стимулювання розвитку пріоритетних видів діяльності, забезпечення рівня доходів, за яких покращуються пропорції між споживанням та збереженням
Продовольча безпека	Здатність освіти задовольнити потреби виробництва якісних продовольчих продуктів у кваліфікованій робочій силі, а також забезпечити достатній рівень доходів для підвищення доступності продовольства для населення
Соціальна безпека	Здатність освіти забезпечити гідний якісний рівень життя та сприяти розвитку людського капіталу держави
Фінансова безпека	Створення людського капіталу, що сприяє фінансовим умовам для стабільного соціально-економічного розвитку країни

Рис. 1. Місце освіти у забезпеченні економічної безпеки

Джерело: складено автором

мічного зростання. Розглянуто складники економічної безпеки та обґрунтовано використання їх переліку, закріпленого в «Методичних рекомендаціях щодо розрахунку рівня економічної безпеки України», що включає виробничу, демографічну, енергетичну, зовнішньоекономічну, інноваційно-інвестиційну, макроекономічну, продовольчу, соціальну та фінансову безпеку.

Кожен із цих складників був розглянутий в освітньому аспекті. Підсумовуючи результати дослідження, можна сформулювати визначення

освітньої безпеки як такого стану системи освіти, за якого вона є спроможною підготувати фахівців, що мають достатній рівень кваліфікації та є затребуваними на ринку праці, та на цій основі забезпечити підвищення якісного рівня життя населення і розвиток національної економіки, що сприятиме вирішенню пріоритетних завдань не лише у соціальній, але й у виробничій, демографічній, енергетичній, зовнішньоекономічній, фінансовій, інноваційно-інвестиційній, макроекономічній та продовольчій сферах.

Список використаних джерел:

1. Мусієнко І.І. Освіта і безпека: до проблеми реалізації національних інтересів у сфері освіти / І.І. Мусієнко // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. 2012. Вип. 39. С. 129–140. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_filos_2012_39_14.
2. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України // Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 1277 від 29.10.2013 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ME131588.html.
3. Дацків Р.М. Економічна безпека держави в умовах глобалізаційної конкуренції / Р.М. Дацків. Львів : Центр Європи, 2006. 160 с.
4. Економічна безпека / З.С. Варналій, П.В. Мельник, Л.Л. Тарангул та ін.; за ред. З.С. Варналія. К.: Знання, 2009. 647 с.
5. Пастернак-Таранушенко Г. Результаты исследования путей обеспечения экономической безопасности Украины / Г. Пастернак-Таранушенко // Экономика Украины. 1999. № 2. С. 21–28.
6. Моделирование экономической безопасности: держава, регион, предприятие / В.М. Геєць, М.О. Кизим, Т.С. Клебанова та ін.; за ред. В.М. Геєця. Х.: Инжек, 2006. 240 с.
7. Мунтян В.І. Економічна безпека України / В.І. Мунтян. К.: КВШ, 1998. 462 с.
8. Шлемко В.Т. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення / В.Т. Шлемко, І.Ф. Бінько. К.: НІСД, 1997. 144 с.
9. Баженова О. Економічна безпека України: сучасний етап / О. Баженова // Банківська справа. 2008. № 1. С. 52–61.
10. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення / Т.Г. Васильців: монографія. Львів: Арал, 2008. 384 с.
11. Єрмошенко М.М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення : [монографія] / М.М. Єрмошенко. К.: КНТЕУ, 2001. 309 с.

Сидоров А. А.

ГВУЗ «Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры»

РОЛЬ ОБРАЗОВАНИЯ В ОБЕСПЕЧЕНИИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ГОСУДАРСТВА

Резюме

Обоснована актуальность исследования вопросов, связанных с образованием, при обеспечении экономической безопасности на государственном уровне. Исследованы основные взгляды ученых на сущность понятия «экономическая безопасность государства» и выделены его ключевые характеристики. Рассмотрены составляющие экономической безопасности государства. Выделен образовательный аспект экономической безопасности государства, что позволило раскрыть смысловую нагрузку понятия «образовательная безопасность» и сформировать его авторское определение.

Ключевые слова: экономическая безопасность, угроза, опасность, устойчивость, развитие, составляющие экономической безопасности, образовательная безопасность.

Sydorov O. A.

Prydniprovs'ka State Academy of Civil Engineering and Architecture

THE IMPORTANCE OF EDUCATION IN ECONOMIC SECURITY OF THE STATE

Summary

The urgency of the study of issues related to education with the provision of economic security at the state level is substantiated. The main views of scholars on the essence of the concept "economic security of the state" are investigated and its key characteristics are outlined. The components of economic security of the state are considered. The educational aspect of the economic security of the state is distinguished. This allowed to reveal the content of the concept of "educational security" and to form its author's definition.

Key words: economic security, threat, danger, stability, development, components of economic security, educational security.